

FUNDAMENTE TEORETICO-METODOLOGICE ALE STRUCTURII FORȚELOR ARMATE

DOI: 10.5281/zenodo.4269513

CZU: 355/359

Doctorand **Iurie GÎRNET**

E-mail: iurie.girnet@gmail.com

Academia Militară a Forțelor Armate

THEORETICAL-METHODOLOGICAL FOUNDATIONS REGARDING THE STRUCTURE OF THE ARMED FORCES

Summary. This article will address some theoretical aspects of force strategy, which is an important component of the structure of military strategy. The article describes theoretical-methodological aspects that underlie the constitution of the armed forces of a nation, based on the requirements of the current armed struggle. Based on the study of determinants of the development of the armed struggle at the strategic level, as well as the existing visions of contemporary strategic schools, the article seeks to present a new method of estimating the structure of the armed forces needed for a nation to ensure national security.

Keywords: armed forces, the grouping of forces, military strategy, maneuvering, operative art, theater of military actions, strategic direction, the strategy of forces.

Rezumat. În articol sunt abordate unele aspecte teoretice privind strategia forțelor, care reprezintă o componentă importantă în structura strategiei militare. Lucrarea evocă aspecte teoretico-metodologice ce stau la baza constituirii forțelor armate ale unei națiuni, reieșind din cerințele luptei armate actuale. În baza studiului factorilor determinanți, ai desfășurării luptei armate la nivel strategic, de asemenea a viziunilor existente ale școlilor strategice contemporane, autorul propune o metodă nouă de estimare a structurii forțelor armate necesare unei națiuni pentru a-și asigura securitatea națională.

Cuvinte-cheie: forțe armate, grupare de forțe, strategie militară, manevră, artă operativă, teatru de acțiuni militare, direcție strategică, strategia forțelor.

INTRODUCERE

Apariția noilor mijloace de luptă, începând cu a doua jumătate a secolului al XX-lea, cum ar fi armele nucleare, rachetele balistice și de croazieră capabile să execute lovituri pe întreaga adâncime strategică, pe sisteme de cercetare și de lovire cu precizie înaltă, pe sisteme informaționale performante, au produs schimbări esențiale în conducerea și desfășurarea luptei armate la nivel strategic.

Conflictele de la sfârșitul secolului al XX-lea – începutul secolului al XXI-lea, în cadrul cărora s-au pus în aplicare noile teorii ale strategiei militare, în urma diferențelor mari între potențialul militar al părților aflate în conflict s-au încheiat cu victorii militare destul de ușoare, fapt ce a creat impresia că problemele legate de ofensiva strategică și-au găsit soluția. În același timp, odată cu recurgerea celor învinși, în cadrul apărării strategice, la acțiuni militare asimetrice s-a constatat iarăși un impas strategic. Iar confruntările militare dintre statele cu potențial militar identic (războiul irako-iranian, conflictul din estul Ucrainei), care au utilizat procedee de acțiune strategică din cel de-al Doilea Război Mon-

dial sau teorii elaborate ulterior au reiterat caracterul stringent al mai multor probleme de strategie militară.

Una dintre cele mai complexe componente ale strategiei militare este strategia forțelor, care vizează stabilirea structurii forțelor armate, structura principalelor grupări de forțe, capabile să opereze pe direcțiile strategice esențiale ale teatrului de acțiuni militare în interesele apărării naționale. Evenimentele militare din ultimele decenii demonstrează că problematica structurii forțelor armate într-un stat nu-și pierde din actualitate, fapt ce se explică prin impactul major al științei și tehnicii asupra desfășurării luptei armate. Totodată, o problemă importantă reprezintă încercarea de a universaliza metodele existente de elaborare a strategiei forțelor, promovate de teoriile militare existente în Occident și în statele din spațiul ex-sovietic.

De menționat că aceste metode sunt valabile pentru state mari, cu interese globale, care pretind să planifice și să desfășoare acțiuni militare intercontinentale, spațiale ș.a. Încercarea de a aplica aceste metode în state mai mici, din cadrul NATO, inclusiv în Republica Moldova, începând din 2009, a dus și va duce la apariția numeroaselor greșeli de planificare strategică.

În Republica Moldova problematica strategiei forțelor este puțin studiată și cercetată. De aceea, în cadrul procesului de stabilire a tipului de armată necesară și a structurii acesteia deseori se recurge la practicile și metodele existente în străinătate, fără a se lua în calcul factorii strategici naționali. Acest fapt a cauzat multiple imperfecțiuni în stabilirea structurii Armatei Naționale. Iată de ce sunt necesare metode noi de elaborare a structurii forțelor armate ale unui stat, care să răspundă plenar schimbărilor ce se produc în desfășurarea luptei armate moderne și totodată să aibă un caracter universal de aplicare, răspunzând necesităților tuturor națiunilor.

În cadrul cercetării s-au utilizat atât metode generale – analiza și sinteza, metoda istorică, metoda matematico-statistică și metoda geografică, cât și particulare – metoda de simulare a acțiunilor militare (modelarea). Acestea, fiind aplicate în complex, s-au soldat cu rezultatul scontat: au fost identificați factorii decisivi ai strategiei forțelor în cadrul luptei armate moderne și elaborată, în baza lor, o metodă nouă de constituire a structurii forțelor armate, care să corespundă cerințelor acțiunilor militare de astăzi.

ASPECTE TEORETICE PRIVIND STRATEGIA FORȚELOR

Strategia forțelor reprezintă acea componentă a strategiei militare care se ocupă de stabilirea structurii forțelor armate, structura principalelor grupări de forțe de nivel strategic capabile să opereze pe direcțiile strategice ale statului. Anume strategia forțelor, reieșind din principalii factori strategici, stabilește categoriile de forțe și genurile de armă din forțele armate ale statului. Acestea din urmă se vor constitui în funcție de misiunile determinate și fixate de conducerea politică, de resursele și de mijloacele din dotare. În plus, mijloacele care se introduc în dotare trebuie să răspundă cerințelor operaționale și structurii de forțe.

Strategia forțelor este dependentă și determinată de un șir de factori obiectivi și subiectivi, cei mai importanți, în opinia lui Gheorghe Logofătu, fiind următorii:

- „caracterul orânduirii sociale a statului respectiv, politica pe care o promovează, posibilitățile lui economice și tehnico-științifice;
- situația politică internațională, evoluția raportului de forțe pe plan regional și mondial, relațiile și alianțele internaționale ale statului respectiv și obligațiile ce recurg din ele;
- potențialul demografic al țării;
- tradițiile istorice ale poporului, factura sa psihică, experiența de luptă a armatei;

- evoluția științei și tehnicii militare la etapa dată;
- poziția geografică, caracterul reliefului țării și al teatrului probabil de acțiuni militare;
- doctrinele militare ale inamicilor probabili” [1, p. 151].

În aceeași ordine de idei, mareșalul sovietic V. Sokolovskiy opinează că „determinarea structurii forțelor armate este o problemă complexă, care cuprinde un șir de chestiuni legate de structura și completarea forțelor armate, de armament și tehnica din dotare, de sistemul de pregătire și educare a armatei, de problemele mobilizării și gătinței pentru luptă a trupelor”. Același autor enumeră factorii ce determină structura forțelor armate: „caracterul orânduirii sociale a statului; posibilitățile economice ale statului; numărul, calitățile moral-psihologice și politice ale populației; poziția geografică, suprafața și caracteristicile teritoriului țării respective; potențialul de război al posibilului inamic” [2, p. 257].

În pofida faptului că aceste concepte în mare măsură sunt valabile și astăzi, considerăm că odată cu schimbările din mediul strategic de securitate provocate de cerințele războiului hibrid, s-au modificat și factorii care influențează formarea structurilor de forță. Considerăm astfel că în condițiile actuale, pentru organizarea unei forțe militare, strategia forțelor va fi determinată de următorii factori:

- poziția geografică a statului și caracteristicile teatrului de acțiuni militare;
- caracterul riscurilor și amenințărilor militare (potențialul inamic);
- potențialul demografic al statului;
- potențialul economic al statului;
- progresul tehnico-științific.

Poziția geografică a statului și caracteristicile teatrului de acțiuni militare constituie unul dintre factorii decisivi pentru stabilirea strategiei forțelor. Or, de caracteristicile teatrului de acțiuni militare depinde: stabilirea cantității de forțe; stabilirea grupărilor de forțe de nivel strategic și operativ; stabilirea categoriilor de forțe din structura forțelor armate; stabilirea genurilor de armă din structura categoriilor de forțe; tehnica militară și armamentul din dotarea forțelor armate și altele.

Un exemplu relevant în acest sens constituie formarea grupărilor de forțe din cadrul operației „Barbarossa” din anul 1941. Comandamentul german pe timpul pregătirii planurilor de război împotriva URSS, luând în calcul caracteristicile teatrului de război European, au creat trei grupări de forțe de nivel strategic și anume: grupul de armate „Nord” și „Centru”, pe direcția strategică Est, și grupul de armate „Sud” pe direcția strategică Nord-Est.

Un alt factor determinant, *caracterul riscurilor și amenințărilor militare sau potențialul inamic*, vizează structura forțelor proprii, proiectată în cadrul strategiei forțelor, care trebuie să fie capabilă să neutralizeze orice adversar. Astfel, cunoscând structura forțelor armate ale adversarului, categoriile de forță ale acestuia, grupările de forțe de nivel strategic și operativ proiectate în apropierea frontierelor de stat, se va elabora, pornind de la legea raportului de forțe, propria strategie în proiectarea forțelor armate. În cazul unei doctrine ofensive, va fi necesar de proiectat forțe armate de trei-patru ori cantitativ superioare decât cele ale adversarului, iar în cazul unei doctrine de apărare, structura forțelor nu va fi mai mică de două-trei ori decât a adversarului.

Potențialul demografic al statului relevă posibilitățile cantitative și calitative de organizare și completare a forțelor armate. Nivelul de competențe al resurselor umane, gradul de pregătire profesională și științifică este cerința esențială în vederea formării și pregătirii unităților, atât pe timp de pace, cât și de război. Potențialul demografic va juca un rol important în stabilirea modelului de organizare a forțelor armate. Un stat cu potențial demografic scăzut, pentru a-și crea potențialul de apărare necesar, va opta pentru înzestrarea forțelor armate cu armament și tehnică performantă (de ex. Israel). Totodată, un stat care dispune de un potențial demografic mare, cu posibilități economice reduse, poate opta, ca să-și mențină potențialul de apărare suficient, pentru mărirea numărului de efective (de ex. Iran, Egipt și altele).

Potențialul economic al statului indică asupra nivelului de dezvoltare a industriei, transportului, agriculturii, științei și tehnicii, precum și a calității pregătirii cadrelor din economia națională. De menționat că potențialul economic al statului influențează asupra tuturor aspectelor în procesul de constituire a forțelor armate și pe timp de pace, și de război. Cu cât este mai înalt nivelul de dezvoltare economică a statului, cu atât mai mare este capacitatea țării de a întreține o armată puternică, capabilă să facă față tuturor provocărilor militare.

Progresul tehnico-științific are un impact direct asupra desfășurării luptei armate și, nu în ultimul rând, asupra strategiei forțelor. Anume tehnologiile au revoluționat și continue să revoluționeze arta militară. În consecință, au apărut noi mijloace de luptă care la rândul lor conduc la modificări în organizarea armatelor. Într-un fel, bunăoară, erau organizate armatele în perioada antică, când în structura forțelor armate existau doar două categorii de forțe (terestre și navale) și alta este structura armatelor în prezent, majoritatea dispunând de patru categorii de forțe (terestre, aeriene, navale și cosmice). Implementarea, la sfârșitul sec.

al XX-lea – începutul sec. al XXI-lea, noilor tehnologii în armată, și anume a noilor tipuri de armament cu capacități de cercetare, lovire, precizie și de distrugere mult mai mare a declanșat un proces de demasificare a armatelor, în paralel cu păstrarea potențialului de apărare a țării. Tehnologia nucleară, nanotehnologiile, tehnologia informației se regăsesc, astăzi, în sisteme de arme de mare precizie, iar proiectele de viitor sunt și mai impresionante.

În contextul celor examinate, de-a lungul anilor, tema tipurilor de armate și a modelului de completare a lor continue să incite discuții aprinse. Astfel, după terminarea Primului Război Mondial, pe durata căruia au fost folosite armatele în masă, specialiștii militari s-au divizat în două tabere. Fuller, Von Seeckt, Giulio Douhet, A. Verhovski, Charles de Gaulle și alții promovau ideea că în viitoarele războaie statele vor avea nevoie de armate mici, bine instruite și înzestrate, completate cu militari profesioniști. În dezacord cu aceștia, A. Svecin, C. Soare [3; 4], V. Triandafilov [5], și alții declarau că armatele în masă, completate pe bază de recruți, nu vor dispărea și vor continua să-și îndeplinească misiunea pe câmpul de luptă.

Controversele pe subiectul sistemului de organizare și completare a armatelor continuă și astăzi. Adepții primei teorii afirmă că în confruntările militare din viitor, care vor fi o componentă importantă a războiului hibrid, va fi nevoie de armate mici completate cu militari profesioniști și care vor pune accentul nu pe cantitate, ci pe calitate. Iată de ce armatele vor trebui dotate cu mijloace informaționale și de luptă moderne, să fie complet mecanizate ca să dispună de mobilitate suficientă. Potențialul de lovire al acestor armate va fi format din potențialul de izbire al unităților mecanizate, puterea de lovire a aviației, artileriei și rachetelor de croazieră, de asemenea, de sistemele de cercetare și lovire de înaltă precizie. Factorul uman va juca un rol secundar, cel de a deservi platformele de luptă din înzestrare, de aceea ele vor fi completate preponderent cu militari profesioniști. Unitățile de infanterie sau infanterie ușoară vor avea misiunea de a controla zonele ocupate. Armatele vor fi capabile chiar la începutul războiului să dezorganizeze funcționarea sistemului de apărare al adversarului prin lovituri de aviație și ale rachetelor de croazieră, ulterior prin lovituri terestre ale unităților mecanizate și de tancuri, în scopul înaintării în adâncime a teritoriului advers și ocupării principalelor obiective strategice și operative. De asemenea, promotorii acestor idei consideră că formarea unor armate masive pe viitor este o greșeală strategică, pentru că asemenea armate vor fi greoaie și dificil de condus, fapt care, în consecință, va duce și la ruina economiei statului.

În controversă, susținătorii conceptului armatelor în masă declară că timpul acestora nu a expirat. Teoreticianul rus Triandafillov V. menționează în acest context: „ideea că o armată mică, chiar și mecanizată, poate obține rezultate strategice majore este naivă. O asemenea armată, care pătrunde pe teritoriul adversarului, poate fi ușor izolată și nimicită” [5, p. 37]. În asemenea armate se va pune accentul atât pe factorul cantitativ, cât și pe cel calitativ. Factorul cantitativ va fi dependent de potențialul demografic al statului. Cu cât numărul populației este mai mare, cu atât vor fi mai mari posibilitățile statului de a recruta cetățeni în forțele armate și de a-și crea o armată mai numeroasă. Abordând factorul calitativ al armatelor în masă, ne vom referi la dotarea acestor armate cu armament și tehnică modernă, precum și la calitatea pregătirii populației, îndeosebi, a recruților, pentru a face față cerințelor câmpului de luptă modern.

Un rol important în constituirea armatelor în masă revine cadrelor militare. Ele constituie scheletul oricărei armate. Lipsa de cadre militare, chiar și într-un stat cu potențial demografic mare, va îngreuna sau va face imposibilă desfășurarea procesului de mobilizare și ca urmare creșterea numărului de unități pentru forțele armate. De aceea, reieșind din numărul de unități și subunități care vor fi formate la mobilizare, se vor lua măsuri rezonabile, inclusiv pe timp de pace, pentru a pregăti numărul necesar de cadre militare.

Referindu-ne la contingentul de recruți al unui stat, specificăm că în bibliografia de specialitate se vehiculează diferiți indici, însă specialiștii militari fac referire mai frecvent la ponderea de 3-10 % din numărul populației. Or, se recomandă ca indicele minim de mobilizare să fie de 3 %, ceea ce ar permite ca numărul populației apte pentru serviciul militar, recrutate în armată, să fie mai mic decât cel implicat în economia națională. Totodată, indicele mediu de mobilizare de aproximativ 5 % ar egala populația aptă pentru serviciul militar, recrutată în armată, cu cea implicată în economie, iar indicele de aproximativ 10 % va duce la un număr excesiv de recruți în armată față de cel din economia națională.

Reieșind din cele analizate, concluzionăm că în condițiile actuale ambele modele de organizare a forțelor armate sunt valabile, însă alegerea celui mai adecvat model va depinde de autoritatea și capacitatea de convingere a organelor responsabile de constituirea armatelor.

În opinia noastră, primul model este caracteristic marilor puteri industriale, deținătoare de arme nucleare. Probabilitatea confruntării unor astfel de puteri între ele este foarte mică, pentru că s-ar solda cu urmări imprevizibile. Deci, implicarea lor în războaie totale,

unde ar fi nevoite să-și mobilizeze forțele armate este foarte mică, pe când implicarea lor în conflicte militare de mică intensitate este mult mai mare. De aceea, aceste state vor pune accentul în proiectarea forțelor armate pe crearea unor armate mici, mobile, mecanizate, ușor transportabile, completate cu profesioniști, cu potențial de lovire enorm, cu precizie înaltă și la distanțe destul de mari. În același timp, niciunul dintre actorii geopolitici importanți (SUA, Federația Rusă, Franța, Marea Britanie ș.a.) nu vor exclude definitiv posibilitatea revenirii la armate în masă și la sisteme de mobilizare, întrucât probabilitatea confruntării cu forțe de o putere militară similară totuși există.

Cel de-al doilea model ar fi mai potrivit puterilor nenucleare și îndeosebi statelor mici și mijlocii. Probabilitatea implicării acestor state în războaie de amploare (de tip hibrid) este mult mai mare. Un conflict militar care pentru o mare putere poate fi catalogat de mică intensitate, pentru o țară de putere mică sau mijlocie, sau chiar și pentru o țară puternică, dar care nu deține arma nucleară, este calificat drept un conflict militar de înaltă intensitate sau chiar un război total. În opinia noastră, la proiectarea forțelor armate, aceste state nu ar trebui să renunțe la principiul armatelor în masă. Statele respective ar trebui să dispună de un sistem de mobilizare performant. În procesul pregătirii țării pentru apărare o atenție deosebită ar trebui să se acorde pregătirii cetățenilor, teritoriului și economiei naționale. Totodată, forțele armate deținute pe timp de pace ar trebui să fie suficiente pentru desfășurarea acoperirii strategice sau pentru primele operații de apărare a țării. Teoreticianul sovietic V. Sokolovskiy menționează că „pe timp de pace trebuie de menținut asemenea forțe, care vor fi capabile să asigure îndeplinirea primelor misiuni strategice ale războiului, asigurând, astfel, mobilizarea și introducerea în operațiuni a celorlalte forțe” [2, p. 296]. Unitățile militare din cadrul acestor forțe pot fi completate cu militari profesioniști (prin contract), însă rolul lor nu este decisiv. În vederea pregătirii populației pentru apărare, cetățenii trebuie supuși serviciului militar obligatoriu și periodic implicați în diferite cantonamente. Exemple de țări cu asemenea armate sunt Suedia, Finlanda, Elveția și altele.

ABORDĂRI METODOLOGICE ACTUALE PRIVIND STRUCTURA FORȚELOR ARMATE

Un rol important în elaborarea structurii forțelor armate într-un stat revine metodelor de proiectare a lor. În literatura științifică străină acest subiect este puțin reflectat. Unele surse conțin descrierea unor meto-

de separate, care reflectă analiza și estimarea secvențială a componentelor strategiei militare [2, p. 257]. În alte surse se regăsesc metode care presupun analiza generală a factorilor strategici [6, p. 28]. Toate aceste metode descrise în literatura militară străină sunt valabile, oferind posibilitatea unei analize calitative a factorilor strategici în contextul elaborării strategiilor militare. Totodată, metodele respective sunt valabile pentru elaborarea strategiilor de către state mari, cu interese globale, care pretind să planifice și să desfășoare acțiuni militare intercontinentale, spațiale ș.a.

În Republica Moldova metodele de elaborare a strategiei forțelor este un subiect puțin cercetat. Gh. Mereuță, bunăoară, prezintă o metodă de estimare a structurii forțelor armate, din punct de vedere al managementului resurselor umane. În viziunea autorului, pentru determinarea structurii forțelor armate ale unui stat ar trebui să fie analizați următorii factori: situația geopolitică și geostrategică a statului; numărul populației aptă pentru executarea serviciului militar; factorul demografic; starea financiară (mărimea fondurilor disponibile pentru apărare); cadrul legal al apărării; normele sociale și opinia publică [7, p. 25-29].

În prezent, în urma schimbărilor produse, pentru desfășurarea acțiunilor militare la nivel strategic în cadrul unui război de tip hibrid, considerăm învechite metodele existente de elaborare a structurii forțelor armate. De aceea, subsemnatul acestui articol, am elaborat o metodă nouă, bazată pe analiza factorilor ce determină desfășurarea acțiunilor militare la nivel strategic, numită **metoda de prognozare a forțelor militare**. Elaborarea structurii forțelor armate prin metoda respectivă vă include următoarele etape:

1. Estimarea forței în funcție de analiza teatrului de acțiuni militare;
2. Estimarea forței în funcție de analiza potențialului adversar;
3. Estimarea forței în funcție de analiza potențialului demografic al statului;
4. Estimarea forței în funcție de analiza potențialului economic al statului;
5. Stabilirea structurii finale a forțelor armate.

Estimarea forței în funcție de analiza teatrului de acțiuni militare este prima etapă în procesul de proiectare a forțelor armate. În funcție de teatrul de acțiuni militare se vor stabili categoriile de forță din cadrul armatei. Dacă acesta este preponderent terestru, atunci forțele armate vor fi constituite din forțe terestre și forțe aeriene. Dacă statul are ieșire la mare sau fluvii importante, atunci armata va include și forțele navale.

Analiza direcțiilor strategice și operative de pe teatrul de acțiuni militare, îndeosebi acele direcții care traversează teritoriul național, ne va permite să

determinăm cantitatea de forțe, calculate în mari unități tactice (începând cu Primul Război Mondial, în majoritatea armatelor, marile unități tactice, în care se execută calculele operative, de obicei sunt de nivel divizie [5, p. 166]), necesare pentru a desfășura operații militare în spațiul respectiv. Cunoașterea caracteristicilor geografico-militare ale spațiului de pe aceste direcții va permite să stabilim cu ce genuri de armă vor fi completate marile unități tactice (se referă la unitățile de manevră) din structura grupărilor de forțe. Dacă relieful va fi preponderent de câmpie, atunci vor domina unități tactice de infanterie mecanizată și de tancuri. Dacă relieful e dominat de podișuri sau este unul muntos, atunci în marile unități tactice va prevala infanteria, iar proporția trupelor mecanizate și de tancuri va fi mai mică. După stabilirea numărului de mari unități tactice se va estima și numărul de comandamente operative din cadrul fiecărei direcții care să conducă marile unități tactice și care vor fi subordonate unui comandament strategic. Pentru aceasta este rațional să se aplice regula lui Carl von Clausewitz, potrivit căreia „unui comandament de nivel operativ este recomandat a fi subordonate până la 6-8 unități tactice, atunci când unui comandament de nivel strategic se recomandă până la 8-10 grupări de nivel operativ” [8, p. 250]. S-ar părea că aceste prevederi din secolul al XIX-lea sunt învechite și demult nu corespund realității. Însă, studiind literatura de specialitate din perioada interbelică și cea postbelică, deducem că și în calculele operative de atunci se aplica aceeași regulă. Mai mult ca atât, funcționalitatea regulilor respective a fost testată în cadrul exercițiilor militare desfășurate în Armata Națională a Republicii Moldova.

Prin urmare, cunoscându-se numărul de mari unități tactice și cantitatea de comandamente operative necesare, se estimează numărul și valoarea grupărilor de forțe de nivel operativ și strategic pe fiecare direcție strategică. În același timp, cunoscându-se necesarul de forțe estimat pe fiecare direcție strategică, se va stabili *structura brută a forțelor armate ale statului*.

Cele menționate anterior pot fi confirmate de rezultatele unui studiu care demonstrează rolul factorilor geografici la stabilirea structurii forțelor armate ale URSS în perioada postbelică. Caracteristicile teatrelor de acțiuni militare și mai cu seamă ale direcțiilor strategice au constrâns comandamentul sovietic să formeze patru grupări de forțe de importanță strategică, și anume: „Vest”, „Sud-Vest”, „Sud” și gruparea „Orientul Îndepărtat”.

Rezumând, deducem că analiza teatrului de acțiuni militare, fiind prima etapă a estimării forței, va duce la stabilirea inițială a cantității și structurii brute a forțelor armate.

Estimarea forței în funcție de analiza potențialului adversar este următoarea etapă în elaborarea strategiei forțelor. După estimarea valorii brute a forțelor armate structura militară va fi ajustată în funcție de situația inamicului potențial. Pentru aceasta, în cadrul estimării forțelor proprii, aplicând legea raportului de forțe, se va ajusta structura de forțe estimată la etapa precedentă. Astfel, în cadrul unei strategii de apărare se va ajusta structura de forțe estimată în așa mod ca aceasta să fie de două-trei ori mai mică decât a inamicului atât cantitativ, cât și calitativ, iar în cadrul unei strategii ofensive – ca să fie de trei ori mai mare în raport cu potențialul inamic. Reieșind din potențialul inamicului, se va estima necesarul de forțe de sprijin și aviație atât din cadrul marilor unități tactice, cât și a grupărilor de forțe, în baza metodei de analiză a potențialului mediu de nimicire a inamicului și a forțelor proprii.

În acest context, reieșind din nivelul de amenințare militară, se va stabili structura forțelor armate menținute pe timp de pace și care să fie necesare pentru asigurarea desfășurării strategice a forțelor armate la război. Aceste forțe ar trebui să alcătuiască circa 25-27 % [7, p. 56] din structura forțelor necesare pe timp de război.

Așadar, dacă la prima etapă se va estima *valoarea brută a forțelor armate*, atunci după etapa a doua se va stabili *forța militară necesară* pentru realizarea obiectivelor militare ale statului. Dacă la etapa de estimare a forței, în funcție de analiza potențialului adversar, se determină forța militară pentru asigurarea apărării țării, atunci la etapele următoare se vor analiza posibilitățile statului de a organiza o asemenea forță. Anume la aceste etape, bazându-se pe raportul dintre calitate și cantitate, se va stabili și modelul de armată dorit: armată în masă, armată profesionistă sau una mixtă.

În continuare, în cadrul etapei de *estimare a forței în funcție de analiza potențialului demografic*, se vor examina posibilitățile statului de a asigura forțele armate cu resurse umane. Este bine dacă posibilitățile demografice ale statului asigură integral cerințele estimate, în caz contrar, se va recurge la modificarea structurii estimate a forțelor armate sau la suplینirea potențialului de apărare prin dotarea acestora cu armament performant. Se va stabili și modalitatea de completare a armatei: cu efectiv sau cu militari prin contract, profesioniști sau recruți, în baza serviciului militar obligatoriu sau mixt. De asemenea, se va determina raportul dintre militarii activi și rezerviști, numărul necesar de cadre militare și militari în rezervă, precum și modalitatea de pregătire a lor. La stabilirea resurselor necesare de mobilizare se va ține cont de raportul dintre cetățenii mobilizați în armată și cei angajați în economia națională, astfel ca în urma mobilizării să nu fie periclitat sistemul economic.

Estimarea forței în funcție de analiza potențialului economic al statului este etapa în care, mai întâi, se vor supune analizei posibilitățile economice ale statului pentru sustenabilitatea forțelor armate estimate anterior. La această etapă, ținând cont de legea dependenței războiului de potențialul economic, se va stabili structura de *forță militară reală* pe care o poate susține statul. Reieșind din nivelul amenințărilor militare și al posibilităților economice, se va determina raportul dintre forțele militare menținute pe timp de pace și cele constituite pe timp de război. Întrucât posibilitățile economice ale statului influențează procesul de completare cu efectiv și de dotare a forțelor armate, se va decide cum vor fi completate forțele armate pe timp de pace – cu militari angajați, pe bază de contract sau militari în termen.

Stabilirea structurii finale a forțelor armate, în ultima etapă, se va face în baza analizei tuturor factorilor determinanți de estimare a forței. Se va opta sau pentru o armată reieșind din necesitatea de apărare, sau pentru o armată bazată pe posibilitățile economice, sau se va pleda pentru o altă formulă. Găsirea echilibrului între necesitatea de apărare și posibilitate este o artă, iar decizia îi aparține conducerii politice a statului la propunerea conducerii militare.

Rezultatele procesului de estimare a forțelor armate vor fi incluse într-un capitol aparte al strategiei militare, unde va fi descrisă strategia forțelor. Astfel, în conținutul său, strategia forțelor trebuie să cuprindă cele mai importante aspecte deduse din procesul de estimare și să răspundă la următoarele întrebări: Care va fi structura forțelor armate? Cum va fi organizată viitoarea armată? Care vor fi termenele de implementare? Ce este necesar pentru realizarea proiectului propus?

CONCLUZII

- În pofida faptului că în strategiile militare ale majorității statelor lumii predomină amenințările asimetrice, amenințările militare clasice nu și-au pierdut din importanță, ele devenind chiar mai pronunțate. În această ordine de idei, în condițiile actuale, forțele armate rămân să reprezinte un instrument important al puterii naționale a statului. De aceea, determinarea corectă a tipului și structurii armatei constituie un pas important spre obținerea victoriei în lupta armată și, ca rezultat, asigurarea securității naționale.

- La baza procesului de elaborare a structurii forțelor armate va sta analiza și studierea următorilor factori: poziția geografică a statului și caracteristicile teatrului de acțiuni militare; caracterul riscurilor și amenințărilor militare (inamicul potențial) și prognozarea caracterului viitorului război; potențialul demo-

grafic al statului; potențialul economic al statului și progresul tehnico-științific. În baza cercetării acestor factori în cadrul desfășurării luptei armate contemporane, am ajuns la concluzia că strategia forțelor, pentru a-și juca rolul decisiv ce i se rezervă în cadrul strategiei militare, trebuie să abordeze următoarele: structura forțelor armate (categoriile de forță din structura armatei; genurile de armă din structura categoriilor de forță; structura grupărilor de forțe de nivel strategic și operativ); managementul resurselor umane; instruirea forțelor armate; sistemul de conducere strategic și etapele de implementare a strategiei forțelor;

▪ În scopul estimării reale a situației strategice și elaborării calitative a structurii forțelor armate, consider necesar ca în cadrul procesului de planificare strategică să fie aplicată *metoda de prognozare a forțelor militare*, pe care am elaborat-o. Consider că aplicarea acestei metode în planificarea strategică va contribui la o estimare realistă a structurii forțelor armate, care să corespundă cerințelor acțiunilor militare contemporane.

BIBLIOGRAFIE

1. Logofătu Gh. Elemente de strategie militară. București: Editura Militară, 1975. 340 p.
2. Sokolovskiy V. Voennaya strategiya. Moskva: Voennoe izdatel'stvo, 1968. 463 s.
3. Soare C. Dialectica luptei armate. București: Editura Militară, 1981. 228 p.
4. Soare C. Problemele filosofice ale Științei militare. București: Editura Militară, 1991. 237 p.
5. Triandafilov V. Kharakter operatsiy sovremennykh armiy. Moskva: Voennoe izdatel'stvo, 1936. 259 s. [on-line] <http://militera.lib.ru/science/triandafilov1/index.html> (vizitat la 14.12.2018).
6. Onișor C. Teoria strategiei militare. București: Academia de Înalte Studii Militare, 1999. 700 p.
7. Mereuță G. Managementul resurselor umane – factor potențator al capacității militare a unui stat: teza de doct. în științe militare. București, 2004. 228 p.
8. Clausewitz C. Despre război. București: Antet, 2006. 408 p.

Dumitru Bolboceanu. *Călăuză*, 2007, u. p., 100 × 100 cm.